

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА
КАФЕДРА ЯПОНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

КУРСОВА РОБОТА
з японської філології
на тему:

**ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ ЯК ЗАСОБИ ФРАЗЕОЛОГІЇ В
ЯПОНСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Пяп 02-19
Факультету сходознавства
Денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова та література та переклад,
західноєвропейська мова
За спеціальністю 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та літератури
(переклад включно),
перша – японська
Давуд Кристини Євгенівни

Науковий керівник:
**Кандидат педагогічних наук, доцент
Свердлова Т.Г.**

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1. Визначення поняття фразеології як науки.....	6
1.2. Поняття прислів'їв та приказок в японській мові.....	7
1.3. Класифікація японських прислів'їв та приказок за структурою	9
Висновки до розділу 1	10
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК У СИСТЕМІ ФРАЗЕОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	12
2.1. Проблематика перекладу та інтерпретації японських котовадза на українську мову	12
2.2. Унікальна японська образність в прислів'ях та приказках	14
2.3. Порівняльний аналіз найбільш поширених прислів'їв та приказок в японській мові	16
2.4 Еквівалентні та частково еквівалентні прислів'я в японській та українській мовах.	19
2.5 Безеквівалентні прислів'я в японській та українській мовах.....	20
2.6. Порівняльний аналіз культурних та регіональних відмінностей прислів'їв та приказок української та японської мов.....	21
Висновки до розділу 2.....	24
ВИСНОВКИ.....	26
АНОТАЦІЯ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

В даний час багато аспектів світової цивілізації залежать від зв'язків між країнами, які можуть бути реальними або через інтернет. Людство розуміє, що воно потребує ефективного спілкування для виживання та покращення свого життя. Іншими словами, взаєморозуміння з іншими країнами є нашим пріоритетом.

Вивчаючи мову іншого народу, неможливо ігнорувати фразеологізми. Оскільки початок національно-культурної інформаційної сфери приходить з фразеологізмів, тому що саме в них найчастіше можна відтворити історію народу, погляд на звичаї з точки зору людей, там де багата культура нації живе поряд с з фантазією. Вони є великою сферою, що охоплює зображення національної специфіки народного світосприйняття.

Знання та розуміння фразеологізмів допомагає в перекладацькій діяльності, робить простішим читання публіцистичної та художньої літератури, допомагає вивченню культури та світосприйняття іншого народу. Тому знання фразеологізмів неможливо переоцінити.

Однією з дуже важливих категорії серед фразеологізмів є прислів'я та приказки. У цьому дослідженні прислів'я та приказки розглядаються як прояв національної душі, коду нації та її багатовікової історії. Це народна мудрість, яка передавалася із поколінь в покоління формуючи японську-народну думку та світосприйняття. Дослідження прислів'їв та приказок є дуже важливим, оскільки допомагає знайти порозуміння між народами, пробуджує зацікавленість, толерантність до іншої думки.

Світ прислів'їв та приказок в японській мові є дуже різноманітний і тому безумовно заслуговує уваги та вивчення.

Актуальність даного дослідження зумовлена зростанням інтересу до японської мови та її культури. Небезпека міжнародного спілкування полягає у культурних відмінностях, оскільки культурний бар'єр складніший за мовленнєвий: він не усвідомлюється до моменту зіткнення, але він більш небезпечний, ніж мовленнєві помилки. Коли людина робить помилки в мові, вона може втратити

свою репутацію; однак культурне непорозуміння призводить до етичних конфліктів і навіть воїн. У цьому випадку це дослідження містить актуальну інформацію на тлі загальних процесів глобалізації.

Метою даної роботи є комплексне дослідження місця та ролі прислів'їв та приказок в сучасній фразеології японської мови, визначення їх семантико-синтаксичні характеристик, з'ясування кількісних та якісних показників японських прислів'їв та приказок, в також визначення їх місця в сучасній картині світу японців.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- Провести огляд основних підходів у визначенні слів "мова", "фразеологія", «фразеологізм»;
- Уточнити визначення прислів'їв та приказок в японській мові.
- Визначити, як саме слід класифікувати і до якої категорії відносити японські прислів'я та приказки.
- Проаналізувати проблему інтерпретації та перекладу японських фразеологічних одиниць;
- Здійснити порівняльний аналіз японських та іншомовних прислів'їв та приказок;
- Узагальнити отримані результати та сформулювати висновки

Об'єктом дослідження є усі види прислів'їв та приказок у японській мові.

Предметом дослідження є місце японських прислів'їв та приказок у мовній картині японців, їх структурно-семантичні, стилістичні особливості, особливості інтерпретації та перекладу японських прислів'їв та приказок.

Матеріалом дослідження є збірки різноманітних фразеологізмів, як українською так і японською мовами, діалоги з повсякденного життя японців, відео матеріали. А також використовуються різні підручники: були задіяні японські словники ідіом, український-англійський словник ідіом, енциклопедії, що містять порівняння двох культур, і психологічні роботи. Серед російських авторів – Виноградов В.В [2], Жуков А.Є., [4] Смирницький А. І. [10], та багато інших. Серед

українських – Пирогов В.Л, [6] та багато інших. Також використовуються деякі матеріали з інтернету.

Методи дослідження. При написанні даної курсової роботи було використано такі теоретичні методи дослідження, як *порівняльно-зіставний метод, описовий метод, порівняльний метод, аналіз словникових дефініцій, концептуальний аналіз*. У роботі над перекладом японських прислів'їв та приказок застосовано *перекладацький аналіз*.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі було уточнено визначення поняття «прислів'їв та приказок» в японській мові, були знайдені відмінності між українськими та японськими прислів'ями та приказками, проаналізовано відображення національного характеру, менталітету, культури японців в фразеологічних одиницях сучасної японської мови, місце в сучасній картині світу японців.

Практичне значення одержаних результатів Це дослідження може бути використано для подальшого поглибленого вивчення культури Японії, для написання інших дослідницьких робіт, а також для проведення уроків на курсах або в спеціалізованих школах.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

1.1 Визначення поняття фразеології як науки

Неможливо дослідити прислів'я та приказки в будь-якій мові, якщо не мати уявлення, що таке фразеологізм або фразеологія. Тому перш ніж перейти до розгляду прислів'їв та приказок, слід визначитись, яке місце вони посідають в мові, яке їх теоретичне та практичне значення. В цій науковій роботі ми почнемо з розгляду поняття фразеології, а потім перейдемо до конкретного розгляду фразеологізмів, а саме прислів'їв та приказок в японській і українській мовах. Зробимо порівняльний аналіз прислів'їв на основі отриманих досліджень.

Фразеологія – це порівняно молода лінгвістична дисципліна, обсяг проблематики й об'єкт вивчення якої ще остаточно не визначені. Це пояснюється передусім великою функціональною, семантичною і структурною різноманітністю тих одиниць, що сприймаються як стійкі сполуки слів.

І хоче слово «фразеологізм» набуло в вітчизняному мовному ґрунті багато значень. Ми все ж таки спробуємо розібратися, що саме воно позначає? На самперед, воно вживається для означення всієї сукупності усталених зворотів мови, прийомів словесного вираження, характерних для певного часу, середовища, напряму, а також набір беззмістовних фраз. [5, с. 5]

У літературознавчій енциклопедії у 2 т. можна знайти таке пояснення фразеології: «Фразеологією називають розділ мовознавства, який досліджує стійкі словосполучення, їх межі та склад, варіативність і сталість, синонімію, полісемію, омонімію, походження, здійснює порівняльний та зіставний аналіз, висвітлює їх використання у побуті та в художній літературі...». Окрім того, що фразеологія є розділом мовознавства, також існує таке визначення «Фразеологія (від грец *phrasis* мовний зворот та *logos* слово, вчення) — сукупність стійких, притаманних даній мові фразеологізмів, які від вільних словосполучень відрізняються регулярною відновлюваністю, поєднанням значень їх складників, експресивністю. До Ф належать як образні (ні риба ні м'ясо), так і безобразні (ні те ні се) звороти. Інколи до Ф відносять афоризми, крилаті слова, літературні цитати, паремії, топоси, які вживаються для визначення лексичних засобів певної соціальної, професійної групи або стильової тенденції...». [28, с 546 т.2].

Дійсно, фразеологія – це розділ мовознавства, який досліджує структуру, семантику, походження та взаємозв'язок і взаємодію стійких висловів з іншими мовними одиницями.

Також мені сподобався такий вислів з статті «Фразеологія як особливий вид лексики»: «І, якщо мова – душа народу, то фразеологія – душа мови. Саме на фразеологічному рівні національно-культурні особливості мовної системи виявляються найбільш яскраво і своєрідно.» [1, с.1]

Фразеологія активно досліджується і не втрачає своєї актуальності навіть у сучасному світі. Переважно тому, що у фразеологічному фонді будь-якої мови світу зберігається та передається народна мудрість, етнокультурне світобачення, багатство мови, історична пам'ять народу тощо. Відповідно, фразеологічний фонд мови є не лише цінним об'єктом для дослідження з мовної точки зору, однак також становить вагомe джерело лінгвокультурних та етнокультурних знань.

Найбільш відомими дослідниками фразеології та класифікації фразеологічних одиниць вважаються В. В. Виноградов, О. О. Селіванова, Б. М. Ажнюк, М. Ф. Алефіренко, А. В. Кунін та ін.

Також слід зауважити, що в японській мові бракує лінгвістичних досліджень японської фразеології. Тому складно зробити детальний узагальнюючий аналіз, в нашій курсовій роботі ми виділили таких дослідників: Куніо Янагіта, який досліджував японські прислів'я антропологічним способом, а також Хіросі Міядзу та Тецуя Куніхіро, які вивчали деякі види японських фразеологізмів лінгвістичним способом [27, с. 4].

На нашу думку, прислів'я нарівні з приказками, безумовно є предметом фразеології, тому ми будемо розглядати їх, як стійкі форми повчального характеру, в яких відображається різні сторони життя та досвід народу.

1.2 Поняття прислів'я та приказки в японській мові

Перш за все треба з'ясувати визначення прислів'їв та приказок в японській мові. Одразу зауважимо, що поняття прислів'їв та приказок в японській і українській мовах суттєво відрізняються. Це зумовлено великою різницею культур та мов.

Японська класифікація фразеологічних одиниць більш розпливчата і об'ємна. У японській мові поняттю прислів'я відповідає слово «котовадза» (諺, ことわざ),

яке у письмовій формі містить лише один ієрогліф, однак складається із двох морфем – «кото» (явище, ситуація) та «вадза» (діяння, творіння). «Котовадза» означає прислів'я, приказку, афоризм. Втім, котовадза – далеко не єдиний термін, який використовується у японській мові для позначення поняття фразеологічної одиниці. До фразеологізмів також відносять канйоку (慣用句)、йодзідзюкуго(四字熟語)、ріген (俚言)、какуген (格言)、мейген(名言) та ін. Можна сказати, що у японських лінгвістів поки немає єдиної думки про те, що таке фразеологізм, або фразеологічна одиниця мови.

1) **ことわざ** (котовадза) – це незмінний народний вислів, який має повчальний зміст та передає життєвий досвід, а також має як буквально так і переносне значення[26, 324]. Котовадза – це прислів'я, приказка, афоризм, вислів[33, 83]. Коротка фраза, що включає традиційну сатиру, уроки життя і т. д. Існують різні типи котовадза та вони мають безліч різних цілей. Але є їх основою зазвичай саме метафори, які допомагають влучно передати сенс. Ефект від використання таких виразів є більшим ніж від простого ускладнення при використанні непрямих виразів.

2) **慣用句** (канйоку) - фразеологізми-ідіоми близькі за значенням до фразеологічних зрощень за системою В.В Виноградова. Вони не можуть бути перекладені дослівно. Канйоку і котовадза дуже легко сплутати, тому багато словників містять і ті, і інші вирази одночасно. Канйоку не функціонують, як повчальні або сатиричні вирази, не несуть в себе якісь урок, вони є лише цікавими висловами про щоденну поведінку людей або стан речей.

3) **四字熟語**(йодзідзюкуго) - фразеологізми китайського походження. У широкому розумінні просто означає будь-які складені японські слова, що складаються з чотирьох символів кандзі. Вони не підкорюються правилам граматики сучасної японської мови. Дуже багато йодзідзюкуго пов'язані із буддизмом, китайською мудрістю. Але також з часом в японській мові з'явилися чисто японські аналоги йодзідзюкуго, які не мають жодного відношення до китайського. Зазвичай, йодзідзюкуго доносять до слухача, якусь життєву мудрість або урок.

4) **成句** (Seiku) – це загальні фразеологізми японської мови – одиниці, які складаються з декількох елементів і володіють єдиним значенням. Як правило, це звичне поєднання слів, яке з давніх-давен широко використовується у мові народу,

наприклад: 時は金なり (toki-ha kanenari) – «Час – гроші»; 目がない (me-ga nai) – «немає очей» у значенні «мати схильність до чогось»

5) 決まり文句 (Kimari monku) – кліше, стереотипні вирази, наприклад: お休みなさい (Oyasumi nasai) – «Надобраніч»; お迎えにあがりました (Omukae-ni agarimashita) – «Я приїхав зустріти вас» тощо.

Оскільки класифікація прислів'їв та приказок дуже широка, слід звернутися до японських дослідників цього питання. Наприклад, так японська дослідниця Ватанабе Томосукі, яка досліджувала японські прислів'я та приказки (котавадза) дає наступне визначення даного пласту лексики в японській мові: «Котовадза – це лаконічний вираз, у якому міститься судження про людство, природу чи суспільство».

У широкому сенсі до прислів'їв та приказок відносяться всі перелічені вище фразеологічні одиниці. Проте слід зауважити що ми здебільшого будемо розглядати саме «котавадза» та «канйоку». Оскільки в японській мові вони часто перетинаються один з одним. Канйоку – це більш ідеоматичні вирази, які використовуються у повсякденному житті в звичайних реченнях. Тож, як «котавадза» може іноді виражатися у формі, близькій до фразеологізму, так і японські фразеологічні одиниці канйоку можуть набувати рис повноцінного речення, прислів'я. Відповідно, їх диференціація у сучасному сходознавстві є дещо розмитою.

1.3 Класифікація японські прислів'їв та приказок за структурою

Формальна структура японських фразеологізмів має свої особливості. Це зумовлено здебільшого наявністю «йоджіджюкуго», які мають свою особливу форму (поєднання чотирьох ієрогліфів). Вони також інколи можуть трактуватися, як прислів'я.

Т. Комарницька вказує, що за формальною структурою фразеологізми поділяють на фразеологізми-речення та фразеологізми-словосполучення [22, с. 15]

Тому, зважаючи на унікальну синтаксичну форму йоджіджюкуго, поділемо фразеологізми японської мови за структурою на три групи:

1. Фразеологізми-речення, наприклад: 夫婦喧嘩は犬も食わぬ (Fūfu genka wa inu mo kuwanu) – «у чужі сімейні чвари краще свого носа не пхати»; 29

2. Фразеологізми-словосполучення, наприклад: 野に下る (Ya ni kudaru) – «піти в опозицію»;

3. Фразеологізми-зчеплення, наприклад: 本末転倒 (Honmatsu tentō) – «сплутати головне і другорядне».

За академіком В.В. Виноградовим існує три типи фразеологічних одиниць. Він класифікує їх за ступенем видозміни значення слова у різних синтаксичних і стилістичних умовах фразотворення. [4, с. 121]

1) *Фразеологічні єдності* - семантично неподільні фразеологічні одиниці, але цілісне значення їх умотивоване значенням компонентів. Кажучи іншим чином, значення цілої фразеологічної одиниці можна вивести із значень складових компонентів (кров з молоком - здоровий, море по коліно-нічого не страшно). [4, с. 132]

2) *Фразеологічні зрощення* - одиниці, у яких цілісне значення ніяк не вмотивоване; воно не впливає із значення їхніх компонентів. Вони є дуже ідіоматичними і їх не можна перекласти слово в слово на інші мови. Їх значення не можна вивести із значень їх частин (підбивати клинці - залищатися, викинути коника - зробити щось несподіване). [4, с. 122]

3) *Фразеологічні сполучення* - одиниці, у яких цілісне значення вмотивоване прямим значенням їхніх компонентів. Але компоненти в різних мовах можуть бути різні. Значення одиниць можна легко вивести із значення їх компонентів. Ця група містить один компонент, що використовується в прямому значенні, а інший використовується метафорично (подавати надію, страх бере, ласкаво просимо). [4, с.158].

Відповідно до такої класифікації фразеологічних одиниць, японські прислів'я та приказки відносяться здебільшого до категорій. В японській мові прислів'я та приказки, як правило, входять до груп фразеологічних єдностей або фразеологічних виразів (за класифікацією фразеологічних одиниць В. В. Виноградова та Н. М. Шанського. У такому випадку межа між виразами і єдностями стає ледве помітною.

Таким чином, у системі фразеологізмів японської мови виділяємо паремії, які виражаються реченням або словосполученням. Окрім того, більшість прислів'їв японської мови відповідають фразеологічним виразам і єдностям у класифікації В. В. Виноградова та Н. М. Шанського.

Висновки до розділу 1

Отже, в першому розділі було розглянуто теоретичну частину теми нашої наукової роботи. Було згадано роботи багатьох науковців-лінгвістів для отримання більшої кількості матеріалу, його порівняння, протиставлення, аналізу та для того, щоб зробити власні висновки.

В першу чергу було розглянуто визначення поняття фразеологія. Виявилось, що поняття фразеології існує дуже багато. Це пов'язано з тим, що це явище, яке важко визначити за допомогою однієї дефініції, тому що воно дуже широке і може трактуватися по-різному. Це поняття було дуже важливо зрозуміти, адже без розуміння цього поняття, неможливо відокремити, виділити прислів'я у якусь окрему категорію.

Ми вияснили, що фразеологія – це самостійна наукова галузь мовознавства, об'єктом вивчення якої є структура, семантика, походження та взаємозв'язок і взаємодія стійких висловів з іншими мовними одиницями. З'ясувавши це, ми звернулися до японської мови. Проте виявилось, що в японській мові не існує виділення фразеології окрему лінгвістичну дисципліну.

Також ми зробили порівняння між японською та українською класифікацією фразеологізмів. Під час розгляду до якої категорії відносяться прислів'я та приказки в українській мові, виявилось, що єдиної думки, з цього приводу не існує, різні науковці вважають по-різному. У цій роботі було вирішено все ж таки вважати прислів'я та приказки частиною фразеології та відносити їх до фразеологічних єдностей, або відокремити, як сталі вирази повчального характеру. Щодо японської мови, то було з'ясовано, що в японській мові, на даний час не має чіткої класифікації фразеологічних одиниць, існує багато різних понять. Популярною думкою є –що японській аналог наших прислів'їв та приказок –це «ことわざ»(котовадза).

Однак це не єдиний тип фразеологічних одиниць японської мови, який може сприйматися як прислів'я чи приказка. Аналіз складу фразеології японської мови показує, що основними мовними явищами, які можуть трактуватися як прислів'я чи приказки, у японській є ことわざ котовадза (прислів'я), 慣用句 канйоку (ідіоми), 四字熟語 йоджіджюкуго (ідіоми чи прислів'я переважно китайського походження, які складаються з чотирьох ієрогліфів), 俚諺 ріген (народні висловидіалектизми), 名言 мейген, 金言 кінген та 格言 какуген – три останні підтипи трактуємо як афоризми чи крилаті вислови.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИСЛІВ'ІВ ТА ПРИКАЗОК У СИСТЕМІ ФРАЗЕОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

У цьому розділі ми зберемо всю необхідну інформацію, щоб більш глибоко зрозуміти, що таке японські прислів'я та приказки, які особливості притаманні саме їм, у чому їх унікальність. Більш того, ми розглянемо типи прислів'їв, які можна з інтерпретувати або легко перекласти на українську мову та такі які майже неможливо або взагалі неможливо перекласти на українську мову. Крім того виявим відмінності між японськими та українським прислів'ями та приказками.

2.1 Проблематика перекладу та інтерпретації японських прислів'їв та приказок на українську мову

З точки зору еквівалентності, для того, щоб правильно перекласти японські приказки та прислів'я на українську мову, потрібно розуміти, що таке мовна еквівалентність і до якого типу еквівалентності можна віднести ту, або іншу поговору, чи приказку.

Мовна еквівалентність - це збереження відносної рівності змістовної, змістової, семантичної, стилістичної і функціонально – комунікативної інформації, що міститься в оригіналі і перекладі. Варто особливо підкреслити, що еквівалентність оригіналу і перекладу – це насамперед спільність розуміння інформації, що міститься в тексті, включаючи й ту, що впливає не тільки на розум, але і на почуття реципієнта і яка не тільки експліцитно виражена в тексті, але й імпліцитно віднесена до підтексту. Також слід зазначити, що не існує 100 відсоткова еквівалентність оригіналу та перекладу.

Головне в перекладі – це передача зміста тексту. Всі інші її види й характеристики: функціональні, стильові, соціолокальні та ін. не можуть бути передані

без відтворення змістової інформації. Таким чином, завдання перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу.

Розглянемо 3 існуючі види еквівалентності:

1) *Повна еквівалентність* характеризується наявністю в обох мовах тотожних або дуже близьких значень, структур, лексичних складів, стилістичних забарвлень тощо. Тому повні еквіваленти виникають в випадках, коли є певний рівень схожості національно-культурного та історичного розвитку, на основі сильних зв'язків між народами та мовами.

Зрозуміло, що такі умови не є характерними для української та японської мов, а саме тому кількість таких повних еквівалентів дуже обмежена. А передача фразеологізмів з однієї мови на іншу відбувається способом звичайної підстановки еквівалентів. Найяскравіше часткові еквіваленти для української та японської мов ілюструють фразеологізми, що відрізняються за лексичним складом або національно-культурними особливостями значень[19, 93].

2) *Часткова еквівалентність* характеризується наявністю в обох мовах схожих понять, але при перекладі не вимагає повної ідентичності, допускаючи використання реалій тієї мови, на котру робиться переклад.

3) *Безеквівалентність* - це досить широка категорія, коли ми говоримо про японську та українську мову, оскільки в японській та українській мовах є дуже багато реалій, які відрізняються один від одного, а тому не мають аналогів при перекладі. У такому випадку, доводиться використовувати, так званій, динамічний переклад. Коли ми створюємо між перекладом та його читачем, такий самий зв'язок, який існував між оригінальним текстом і його носієм мови. Тобто, іншими словами, це - не буквальный переклад, який передає саму суть(головний зміст) виразу, роблячи його більш зрозумілим для читача.

Наведемо декілька прикладів різної еквівалентності між українськими та японськими прислів'ями:

- Безеквівалентні: 帯に短したすきに長し [23, с. 61] «Занадто короткий обі, занадто довгий тасукі». При буквальному перекладі, українському читачеві буде зовсім не зрозуміло, ані про що йдеться мова, а ні зміст цього прислів'я. Це зумовлено тим, що в українській реаліях відсутні такі речі, як: «обі» - пояс для кімоно, «тасукі» - тасьма для кімоно. Тому цей вираз або потребує додаткового пояснення, або використання динамічного перекладу. При динамічному перекладі, можна провести аналогію з приказкою. «Ні богу свічка, ні чорту кочерга». При такому перекладі, українському реципієнту відразу стає зрозуміло, про що йдеться мова.

- Частково еквівалентні: 虻蜂取らず (あぶはちとらず) [23, с.22]. «Поженешся за бджолою і сліпнем, жодного не зловиш», частково еквівалентно відомій українській поговорці «За двома зайцями поженешся - жодного не впіймаєш». В японській мові бджола та сліпень, в українській зайці. 一寸の虫にも五分の魂 (いっすんのむしにもごぶのたましい) [23, с 33]. «Навіть маленька комаха має душу». І хоча цей вираз, досить зрозумілий при перекладі, насправді він не може бути віднесеним до повної еквівалентності, оскільки українцям не притаманно вірити, що люба річ має душу, у той час, як в японській мові, це досить зрозуміло, адже японці відповідно до релігії синто вірять, що навіть комаха або каміння мають душу, тому для японців це само собою зрозуміло, що не варто причиняти біль навіть таким маленьким істотам, як комахи.

- Повністю еквівалентні: мабуть, до повністю еквівалентних можна віднести лише ті вирази, що прийшли в японську мову відносно нещодавно з інших країн. Так у японському дитячому словнику можна зустріти вираз «コロンブスの卵»[23, с. 94-95], яке відносять до категорії «котавадза». Цей вираз має повний аналог в українській мові, а саме «яйце Колумба» - що означає, несподівано простий вихід із складного становища.

З цього ми можемо зробити висновок, що для правильного перекладу фразеологічних одиниць з японської мови на українську, потрібно добре знати японські та українські реалії. Реалії це - такі лексичні одиниці, які позначають предмети світу, що входять до сфери життєдіяльності японців і є відсутніми сферах життєдіяльності інших мовних колективів. В даному випадку в сфері українського мовного колективу. Відсоток реалій, що присутні в японській мові, суттєво перевищує розміри реалій в порівнянні з індоєвропейськими мовами (наприклад

таких як англійської, німецької, французької тощо). Сукупність цього та інших факторів призвело до того, що існує дуже багато безеквівалентної лексики.

Наприклад, серед етнографічних реалій: побут і житло 障子 («розсувні перегородки»), одяг 浴衣 («юката, літній кімоно»), харчування たこ焼き («такоякі – смажені японські кульки з тіста, з начинкою з восьминога»), відпочинок, свята 花火 («ханабі - свято феєрверків), побутові заклади тощо. Серед географічних реалій: рельєф, клімат (梅雨に (баіу) «сезон дощів»); флора, фауна (杉 (сугі) «японська криптомерія»); сільськогосподарські культури (牛蒡 (гобоу) «лапушник великий»). Розходження в реаліях існують також в суспільно-політичній сфері, культурній, освіті та релігії.

2.2 Унікальна японська образність в прислів'ях та приказках

У цьому розділі ми більш детально розглянемо ті прислів'я та приказки, які мають унікальну, притаманну лише японській мові образність. По можливості підберемо англійські, українські варіанти еквівалентів чи аналогів.

- 勝って兜の緒を締めよ (букв. після перемоги зав'язати мотузку на кабуто).

[11, с 64] Кабуто – японський тип шолома, який використовувалася в давні часи. Цей вираз означає, що навіть, коли ти маєш успіх, не потрібно втрачати пильність. Раніше вважалося, що навіть, коли ти перемиг не слід знімати кабуто(шолом) та розв'язувати мотузку, тому що ніколи не можеш бути стовідсотково впевненими, що ворог не настигне тебе несподівано.

- 山椒は小粒でもぴりりと辛い (букв. хоча сансьоу і маленький, але дуже гострий) [23, с 104-105]. Сансьоу – вид японського перцю, який маленький та дрібний, але досить гострий. Так говорять про людину, котра виглядає маленькою або непоказною на перший погляд, однак має талант, здібності, або міцний характер. В українській мові можна зустріти схожі за змістом вирази: «маленький, та сміливенький»; «хоч мале, та вузлувате (та завзяте)».

- 濡れ手で粟 [23, с 178-179] (букв. на вологі руки – чумиза). Чумиза, або італійське просо – зернова культура, яку в Японії називають «ава». Так говорять, про людину, яка без особливих старань, або завдяки вдачі змогла швидко розбагатіти.

- 猫に鰹節 (букв. кацуобусі для кішки). **Кацуобусі** — японська назва для сушеного та копченого тунця-боніто виду *Katsuwonus pelamis*. Так говорять про спокусу, протів якої неможливо встояти. Або коли, дозволяють комусь діяти там, де він може бути шкідливим, та скористатися цією ситуацією в корисних цілях. В українській мові існує вираз «**Пустити** цапа в капусту, приставити вовка до отари; настановити цапа на городника.».

- 猫に木天蓼 (букв. «мататабі» для кішки). Мататабі – це рослина, яка росте виключно в східних країнах, таких як Японія, Китай або Корея. Але можна провести аналогію, з всім відомою «котячою м'ятою». Бо вважається, що кішки її дуже люблять. Цей вираз означає, знайти щось, що приносить тобі задоволення та радість.

- 能ある鷹は爪を隠す [23, с 192] (букв. розумний яструб ховає кігті).

Люди, котрі насправді мають певні здібності, або таланти не виставляють це на показ, не хизуються цим. Мудра людина не буде дуже багато говорити. Хоча яструб це не та птиця, яка відображає японські реалії, оскільки яструби існують по всьому світу. Але сам сенс цього виразу є дуже японським. Японці відомі своєю скромністю і стриманістю, хизування в японському менталітеті не сприймається, як щось позитивне, а навпаки дуже високо ціниться здатність стримуватися, не прикликати до себе занадто багато уваги тощо.

2.3 Порівняльний аналіз найбільш поширених прислів'їв та приказок в японській мові

У цьому розділі ми розберемо тридцять п'ять найбільш поширених «котовадза» в японській мові, проаналізуємо їх, та знайдемо їх відповідники у словниках. Для цього ми будемо користуватися двома японськими словниками зі збірками популярних «котовадза», а саме 新レインボー 写真でわかる はじめてのことわざ・四字熟語辞典(オールカラー) та 小学生のまんがことわざ辞典 改訂版 а також українськими словниками, які зазначені у бібліографії.

1) 朝起きは三文の徳 [22 с. 13] (букв. Хто рано прокидається, той заробляє 3 мон(старинна японська монета)). Аналог. укр. «Хто рано встає, тому Бог дає». Люди, які встають рано вранці, більш стрункі, щасливі і здорові, ніж ті, які довго сплять.

2) 明日は明日の風が吹く [22, с. 16] (букв. Завтра буде дути завтрашній вітер). Можна провести аналогію з «Ранок вечора мудріший», «Година вранці варта двох увечері», «Завтра буде видніше». [6, с.37]. Має значення, що не варто турбуватися зараз, тому що завтра все може змінитися.

3) 虻蜂取らず [22, с.21][23 с.22] (букв. Не спіймати ні гедзя, ні бджоли). Аналогічно укр. «За двома зайцями не женись» [8, с.31]. Не треба робити дві речі одночасно, бо жодної не зробиш, як слід.

4) 石橋を叩いて渡る [22, с.32][23, с.39](букв. Перетинаючи кам'яний міст, стукати по ньому). Означає, що навіть якщо, щось виглядає безпечним на перший погляд, це може бути не так, тому слід завжди бути обережним.

5) 急がば回れ [22, с.36][23, с.139](букв. Поквапишся – [краще] повертай назад)[8, с. 91]. Аналог. укр. «Прудко гонить – голову зломить». Означає, що не слід ніколи поспішати.

6) 一寸の虫にも五分の魂 [22, с.44][23, с. 33](букв. Навіть у комахи є душа в п'ять бун(приблизно 3 см)). Означає, що не слід робити зла навіть маленькій комахі. Японці вірять, що навіть комахи мають душу, тому якщо робити їм зло, то потім трапиться щось погане.

7) 犬も歩けば棒に当たる [22, с. 46][23, с.77](букв. І собака натрапить на палку, якщо буде рухатись). Ця приказка має 2 значення в японській мові. 1) Краще щось робити, ніж не робити нічого, тому що тоді нічого і не буде траплятися. 2) Якщо лізти не в свою справу, чекай несподіваних неприємних наслідків, тому це не варто робити. Аналог. укр. «Не втручайся (не встрявай) у чуже діло (у чужі справи)»; «Не сунь (не пхай) носа до чужого проса». *Пр.* «Не замітай чужої хижі, дивись, чи твоя заметена». Або «Під лежачий камінь і вода не біжить (не тече).», «Лежачи й сокира ржавіє». *Пр.* «З лежи не справиш одежі, а з спання не купиш коня.» *Пр.* «Якби все вовк лежав, то вже б досі і здох.»

8) 井の中の蛙大海を知らず [22, с. 47][23, с. 76](букв. жаба, яка живе в колодязі не знає про море). Так кажуть про обмежену людину, яка не здатна мислити широко, або сприймати чужі думки.

9) 石の上にも三年 [22 с. 31] [23 с. 37](букв. Три роки на [холодному] камінні, [зроблять його теплим]). Можна провести деяку аналогію з «Терпіння і праця все перемагають;» «зусиллями і працею всього досягнеш (доскочиш)».

10) 医者の不養生 [22, с. 33][23, с.56](букв. лікарі часто нехтують своїм здоров'ям). Аналог укр. «На те він і кравець, щоб подертий жупан носити». «Чоботар без чобіт».

11) お茶を濁す [22, с.63][23, с. 92](букв. «каламутити зелений чай»). Аналог укр. «Напускати туману», «Замилювати очі». Означає дії або слова людини, які через обман змушують думати про себе краще.

12) 帯に短したすきに長し [22, с.65][23, с.61](букв. «Занадто короткий обі, занадто довгий тасукі»). Аналог. укр. «Ні богу свічка, ні чорту кочерга». Тобто, нема ніякої користі, толку.

13) 勝って兜の緒を締めよ [22, с.76][23, с. 64](букв. «після перемоги зав'язати мотузку на кабуто»). Навіть, якщо одержав перемогу, або маєш успіх, не втрачай від цього голову, та будь обережним.

14) 枯れ木も山の賑わい [22, с.81][23,с.173](букв. «Навіть сухе дерево прикрашає гору»). Аналог укр. «В степу і хрущ м'ясо», «Краще поганий кінь, ніж ніякого». [8, с. 115] Тобто, коли не має іншого вибору, люба можливість підійде.

15) 転ばぬ先の杖 [22, с.112][23, с. 103](букв. «[спирайся] на палицю, щоб не впасти»). Аналог укр. «Береженого Бог береже». [6, с.133]. Тобто, завжди потрібно бути обережним.

16) 猿も木から落ちる [22, с. 118][23, с.57](букв. «Мавпа теж падає з дерева»). Означає, що всі помиляються. Аналог. укр. «Кінь на чотирьох, та спотикається».

17) 立つ鳥跡を濁さず [22, с.152][23,с.136] (букв. «[Навіть] птах не залишає слідів на воді»). Означає, що потрібно прибирати за собою.

18) 立て板に水 [22, с.153][23,с.140](букв. «як вода по вертикальній дошці»). Так говорять о красномовстві.

19) つきとすっぽん [22, с. 159][23, с. 148](букв. «[Різні] як місяць і черепаха»). Аналог. укр. «Схожий, як макогін на ночви». [6, с.226]. Хоча, в японській мові властивий нюанс того, що ті два предмети, що порівнюють трохи схоже один на одного, якщо подивитися швидко, але на справді, зовсім відрізняються. Тому наскільки доречно проводити аналогію з українською приказкою, залишаю на роздум читачів.

20) 灯台下暗し [22, с.170][23, с. 164](букв. «під підставкою для світильник темніше за все»). Часто 灯台 помилково перекладають, як «маяк», але саме в цьому вислові використовується його інше значення «підставка для світильника».

Цей вираз означає, що те що знаходиться поблизу, часто важно помітити. Можнадесь провести аналогію з. укр. «Не помічати того, що знаходиться під носом».

21) 隣の花は赤い[22, с.176][23, с. 172](букв. «Квітка поблизу – [більш] червона»). Аналог. англ. «У сусіда трава завжди зеленіша». Означає, що людини завжди здається, що хтось має щось краще за нього.

22) 捕らぬ狸の皮算用[22,с.178][23,с.77](букв. «Важити шкуру *танукі»). Танукі – єнотоподібна собака. Аналог. укр. «Ділити шкуру з невбитого ведмедя».

23) 泣き面に蜂[22, с.184][23, с.57] –(букв. «На заплаканому обличчі – бджола»). Аналог. укр. «Біда біду тягне». [6, с.157].

24) 情けは人の為ならず[22, с. 186][23, с. 155] – (букв. «Гарні вчинки корисні не тільки для інших, но і для себе»). Аналог. укр. «Живи так, щоб тобі було добре, а другим ще краще». Кармічне прислів'я, в основі якого закладена ідея про те, що здійснення добрих справ принесе удачу тому, хто їх робить. [8, с.160].

25) 二階から目薬[22, с. 190][23, с. 157] – (букв. «С другого поверху капати очні краплі»). Означає, що є такі речі у житті, які неможливо здійснити, як би сильно хтось не намагався. Укр. «Поможе (допоможе) як мертвому (як бабі) кадило.»

26) 濡れ手で粟[22, с. 195][23, с.178] – (букв. «На вологі руки – чумиза»). Означає досягти успіху, або розбагатіти без особливих старань.

27) 猫に小判[22, с. 197][23, с.76] – (букв. «Кішки – кобан*). Кобан – стара монета. Аналог. укр. «Метати (сипати) бісер перед свинями (свиньми); кидати (розсипати) перла перед свинями (свиньми); стелити пуховик[а] свині. Свиням золоту гору — та й ту рознесуть.»

28) 寝耳に水[22, с. 200][23, с. 163] – (букв. «Як воду в вухо сплячому») Аналог. укр. «Як сніг на голову».

29) 能ある鷹は爪を隠す[22,с.204][23, с.194](букв. «Розумний яструб ховає свої кігті». Означає приховувати свої навички, таланти, розум тощо. Бути сором'язливим, не виставляти напоказ козирі.

30) 花より団子[22, с.214][23, с. 92] - (букв. «Данго(галушки з рису) - краще квітів»). Укр. «Соловей піснями не сит[ий]».

31) 下手の横好き[22, с.237][23, с. 191] - (букв. «Шалене кохання невдахи»). Означає, робити щось попри те, що ти в цьому поганий але через те, що ти дуже сильно це любиш.

32) 身から出た錆[22, с. 247][23, с. 199] - (букв. «Іржа на лезі»). Означає погані наслідки поганого життя. 身 – у даному контексті означає «катана». Якщо добре за нею наглядати, то вона не буде ржавіти.

33) 三つ子の魂百まで[22, с. 250][23, с. 207] – (букв. «Душа трирічної дитини залишається такою ж до ста років»). Аналог. укр. «Який народився, такий і в гріб положився.» «Пр. Який змалку, такий і до останку».

34) 弱り目に祟り目[22, с. 270][23, с. 57] – (букв. «біда за бідою») Аналог. укр. «Іде біда, відчиняй ворота» або «Одна біда не ходить, а з дітками. Пр.».

35) 笑う門には福来る [22, с. 278][23, с. 139] – (букв. «удача і щастя приходять додому тих, хто посміхається»). Частково відповідає укр. «Кому щастить, тому й фортунить.». Однак, має нюанс того, що щастя залежить від нас самих, а не від долі, якщо ми самі будемо відноситися до всього з посмішкою та радістю, то і щастя к нам обов'язково прийде.

2.4 Еквівалентні та частково еквівалентні прислів'я в японській та українській мовах.

Насправді проаналізувавши список найбільш поширених прислів'їв та приказок в японській мові, можна зробити висновок, що таких прислів'їв існує дуже багато і навіть до більшості з японських «котовадза» можна підібрати той чи інший аналог в українській мові. До повністю еквівалентних, можна додати ще такі прислів'я:

1) バラに遂げあり (букв. «Троянда має шипи») - максимально приближено до українського «В кожній троянді є колючки». Зумовлена ця схожість тим, що це прислів'я західного походження. І означає, що немає нічного такого, щоб було чудовим з усіх боків. [6, с. 44].

2) 不老不死の薬はない (букв. «Нема ліків від старості і смерті») – ідентично українському «Від смерті нема зілля». Прислів'я латинського походження.

3) 火に油を売る(букв. «Лити олію у вогонь») – ідентично українському «Підливати масла в огонь». Це також прислів'я західного походження. [6, с. 74].

4) 目は心の鏡 (букв. «Очі – дзеркало душі») - ідентично українському «Очі – дзеркало душі» [6, с. 146].

5) 目的のためには、手段を選ばず (букв. «Заради мети засоби не вибирають») – ідентично українському «Мета випробовує засоби». Ще один зразок західної афористичної думки. [6, с. 154].

Як ми можемо бачити більшість еквівалентних виразів, мають запозичене походження в японській мові. І насправді дуже важко знайти повністю еквівалентні прислів'я в японській та українській мові, які б були не з категорії запозичених.

Частково еквівалентні - це найбільша група прислів'їв та приказок, ми не будемо роздивлятися всі, але наведемо декілька прикладів:

1) 隣の花は赤い [22, с.176][23, с. 172] (букв. «Квітка поблизу – [більш] червона»). Аналог. «У сусіда трава завжди зеленіша».

2) 同じ穴の貉 (букв «Борсуки з однієї нори») - укр. «Два чоботи пара». [8, с. 175].

3) 先のガンより手前の雀 (букв. «Замість гусака, що далеко, краще горобець поруч») - укр. «Краще нині горобець, як завтра голубець».

4) 針小棒大 (букв. «Із голки палицю робити») - укр. «Робити з мухи слона».

2.5 Безеквівалентні прислів'я в японській та українській мовах.

Безеквівалентних виразів існує дуже багато, наведемо приклади деяких з них.

1) 立つ鳥跡を濁さず [22, с.152][23,с.136] (букв. «[Навіть] птах не залишає слідів на воді»). Означає, що потрібно прибирати за собою.

2) 犬も歩けば棒に当たる [22, с. 46][23, с.77] (букв. І собака натрапить на палку, якщо буде рухатись). Означає, 1) безглузда поведінка призводить до нещастя; 2) активні дії приносять щастя);

3) 寝に節虎に起きる (букв. Лягати у [годину] миші /година миші за давньокитайською системою виміру часу відповідає приблизно періоду з 11-ї години вечора до 1-ї години ночі/, а вставати у [годину] тигра /година тигра відповідає приблизно періоду з 3-ї години ночі до 5-ї години ранку/) — коли людина дотримується встановлених правил, вона має добру вдачу;

4) 鼠が塩を引く (букв. Миша бере крихітку солі — навіть якщо крадуть потрошку, врешті-решт розкрадають усе).

5) 牛に引かれて善光寺参り (букв. Бути тягнутим коровою до храму Дзенкодзі). Означає, що дива трапляються у житті.

2.6. Порівняльний аналіз культурних та регіональних відмінностей прислів'їв та приказок української та японської мов

Аналізуючи прислів'я та приказки було зазначено, що не дивлячись на те, що мова і джерело відрізняються, все одно зміст прислів'їв та приказок часто однаковий. В різних мовах існує дуже багато прислів'їв та приказок пов'язаних з їжею, з кліматом, тваринами та релігійної тематики. Нижче наведено приклади таких прислів'їв, які було поділено на 4 відповідних групи.

1. Прислів'я та приказки, пов'язані з тваринами:

Тотожні тварини(собаки, кішки, птахи) згадуються і в українськи і в японських прислів'ях, це свідчить про те, що тварини мають близькість з людьми у будь-який точці світу.

Японські прислів'я та приказки, пов'язані з тваринами:

1) 犬が西向きゃ尾は東 (букв. «Якщо собака повертається на захід, хвіст повертається на схід»). Так говорять, про очевидні речі, які самі собою розуміються.

2) 犬も歩けば棒にあたる [22, с. 46][23, с.77](букв. І собака натрапить на палку, якщо буде рухатись). Ця приказка має 2 значення в японській мові. 1) Краще щось робити, ніж не робити нічого, тому що тоді нічого і не буде траплятися. 2) Якщо лізти не в свою справу, чекай несподіваних неприємних наслідків, тому це не варто робити. Аналог. укр. «Не втручайся (не встрявай) у чуже діло (у чужі справи)»; «Не сунь (не пхай) носа до чужого проса». Пр. «Не замітай чужої хижі, дивись, чи твоя заметена». Або «Під лежачий камінь і вода не біжить (не тече).», «Лежачи й сокира ржавіє». Пр. «З лежи не справиш одежі, а з снання не купиш коня.» Пр. «Якби все вовк лежав, то вже б досі і здох.»

3) 犬猿の仲 (букв. «відносини собаки та мавп») Тобто бути з кимось у дуже поганих стосунках, завжди сваритись. Аналог. укр. «як собака та кішка».

4) 夫婦げんかは犬も食わない (букв. «навіть собака не їстиме сварку чоловіка і жінки»). Тобто, не варто лізти у сварку між чоловіком та жінкою.

Українські прислів'я та приказки, пов'язані з тваринами:

1) Уночі всі коти бурі, а корови сірі

Японський аналог: 夜目、遠目、笠の内 (Yome, toome, kasa no uchi). Дослівно: «Уночі, далеко й під солом'яним капелюхом». (Будь-яка жінка здається гарною у темряві, вдалині й під солом'яним капелюхом).

2) За двома зайцями не женись.

Японський аналог: 虻蜂取らず (Abu hachi torazu.) Дослівно: «Не спіймати ні гедзя, ні бджоли»

3) Живе як гуска з свинею.

Японський аналог: 犬猿の仲 (Ken-en no naka.) Дослівно: «Компанія собаки й мавпи»

2. Прислів'я та приказки, пов'язані з їжою:

Під час аналізу прислів'їв та приказок пов'язаних з їжою, було виявлено, що на відміну від української мови, в якій зазвичай використовуються образи таких харчових продуктів, як хліб, сіль, паляниця, пшениця, в японській мові це зазвичай – рис, м'ясо, вода, кунжут, саке. Ми розглянемо це на деяких прикладах.

Японські прислів'я та приказки, пов'язані з їжою:

- 1) 花よりだんご - [22, с.214][23, с. 92] - (букв. «Данго(галушки з рису) - краще квітів»). Укр. «Соловей піснями не сит[ий]».
- 2) 酒は本心をあらわす (букв. «Саке відкриває душу [людини].»[с. 77]. Укр.: Що у тверезого на умі, те в п'яного на язиці.
- 3) 棚から牡丹餅(букв. Ботамочі(солодкий рисовий коржик) з полички.) Укр.: Печені голуби не летять до губи.

Українські прислів'я та приказки, пов'язані з їжою:

- 1) Без солі, без хліба немає обіда.
- 2) Сипати сіль на рану

Японський аналог: 傷む上に塩を塗る (Itamu ue-ni shio wo nuru). Дослівно: «Втирати сіль у відкриту рану»

- 3) Яка пшениця, така й паляниця.

3. Прислів'я та приказки, пов'язані з кліматом:

Існує безліч прислів'їв та приказок, пов'язаних з кліматом та місцем розташування країни: прислів'я настільки тісно пов'язані з кліматом і умовами в тому чи іншому місці, що часто охоплюють різні слова з цієї області.

Японські прислів'я та приказки, пов'язані з кліматом:

- 1) 月にむら雲、花に風[23, с.149] –(букв. «Нерівні хмари на місяці, вітер на квітах»). Добрі речі схильні до перешкод.
- 2) 六日の菖蒲十日の菊 (букв. «Як хризантема дев'ятого числа») . Тобто, щось даремне. Оскільки, хризантеми цвітуть лише на десятий день.
- 3) 柳に雪折れなし(букв. «верба від снігу не ламається»). Приказка про те, що слабкість, в поєднанні з гнучкістю, витриваліша, ніж позбавлена гнучкості сила

Українські прислів'я та приказки, пов'язані з кліматом:

- 1) Мороз і залізо рве та на льоту птицю б'є
- 2) Дощ упору - золото.
- 3) Сім погод надворі: сіє, віє, мутить, крутить, рве, зверху ллє, знизу мете.

4. Прислів'я різних культур, що пов'язані з релігійною тематикою

В японській культурі часто зустрічаються прислів'я та приказки пов'язані з буддизмом, духами, демонами, храмами тощо. В той час, як в українській мові часто зустрічаються прислів'я та приказки на християнську тематику. Розглянемо декілька із них.

Японські прислів'я та приказки, пов'язані з релігією:

- 1) 仏の顔も三度 -(букв. «[Якщо чіпати] обличчя Будди 3 рази, [він теж розсердиться]») . Означає, що навіть дуже добра та ніжна людина, може іноді бути злою, якщо вивести її з терпіння.
- 2) 坊主の不信心(букв. «Бонза(головний буддистський монах) у Бога не вірить (букв.: безвір'я бонзи).». Укр. аналог: Піп з Богом говорить, а на чорта дивиться.
- 3) 近くの坊さん偉くない(Chikaku no boosan eakunai)(букв. Монах, який перебуває поруч, великим не здається). Укр. аналог: Немає пророків у своїй вітчизні

Українські прислів'я та приказки, пов'язані з релігією:

- 1) В чужій церкві не паламарюй.

Яп. аналог: 郷に入りては、郷に従え(Goo ni irite wa, goo ni shitagae)(букв.

Прийшов у село – підкоряйся його порядкам (букв.: підкоряйся селу)).

- 2) Береженого Бог береже, а козака шабля.

Яп. аналог: 転ばぬ先の杖(Korobanu saki no tsue) [Спирайся] на палицю, щоб не впасти.

3) Бог довго жде, та тяжко карає. / Скільки злодій не краде, все одно тюрми не мине.

Висновки до розділу 2

В практичному розділі цієї наукової роботи було розглянуто вся необхідна інформація для проведення класифікації «котовадза», були розглянути типи прислів'їв та приказок в українській та в японській мовах, були знайдені відмінності між прислів'ями в обох мовах. Було проаналізовано більше 50 прислів'їв. Прислів'я були поділені за рівнем їхньої еквівалентності, було виділено усього три рівні - близька еквівалентність, часткова еквівалентність, безеквівалентні. До повністю еквівалентних були віднесені прислів'я, які мають дуже схожі поняття в обох мовах, зазвичай це запозичені японцями прислів'я. До частково еквівалентних було віднесено дуже багато прислів'їв, які можна інтерпретувати на українську мову без втрати головного змісту. До категорії безеквівалентних також було віднесено багато прислів'їв, оскільки реалії Японії та України дуже відрізняються, що спричиняє багато розбіжностей у сприйнятті світу цими народами. До того ж, був проведений порівняльний аналіз між українськими та японськими прислів'ями, була підкреслена унікальна образність в кожній мові, проаналізовані унікальні культурні явища які впливають на образність паремій. Було проведено порівняльний аналіз між українськими та японськими прислів'ями та приказками, які мали образи релігійної тематики, клімату, тварин та їжі. Було зроблено висновок, що в залежності від культури та мови образи відрізняються. Так в японських прислів'ях часто фігурують буддистські монахи, храми, якщо ж говорити про їжу, то неодноразово зустрічаються такі продукти, як рис, м'ясо, саке тощо. Щодо українських прислів'їв та приказок, то з харчових продуктів часто використовується хліб, сіль, пшениця тощо, а релігійна тематика пов'язана з християнством. А також було переглянуто пояснювальні відео на японській мові,

щодо різних паремій (а сама каньоку, котовадза, йодзідзюкого), були переглянуті словники прислів'їв, фразеологізмів як українською так і японською, а також англійською мовами. Була знайдена підоснова деяких фразеологізмів, їх історична та міфологічна складова, переглянута манга на наявність паремій та вивчено багато матеріалу з інтернету.

ВИСНОВКИ

Фразеологізм є важливим поняттям у лінгвістиці та інших гуманітарних науках. Фразеологізми часто вживаються носіями мови як в повсякденному житті, так і в літературі, медіа та інших джерелах інформації. Через фразеологізми проявляється культура та менталітет народу. Для правильного розуміння один одного необхідно розуміти культуру іншого, вербальні та невербальні методи які використовує той або інший носій мови. Неправильне розуміння один одного може призвести до конфліктів та навіть воїн. Тому дослідження фразеологізмів є важливою темою для наукових робіт. Правильне використання фразеологізмів допомагає знайти порозуміння з носіями мови та побачити світ з їх перспективи. До того ж, нерідко фразеологізми, особливо прислів'я та приказки є джерелом народної мудрості, якоїсь всезагальної правди, тому вивчення прислів'їв допомагає знайти мудрість і поширити кругозір.

Прислів'я та приказки розглядаються як стійкі, складені, специфічний для кожної мови вирази, який часто несуть в собі якісь повчальних характер. Єдиної думки щодо класифікації прислів'їв та приказок і їх місця у фразеології, нажаль, не має, тому важливо розглянути усі думки, адже це допомагає поглянути на роль прислів'їв та приказок у житті народу з різних сторін та отримати максимально достовірне та об'єктивне визначення. Різні дослідники пояснюють прислів'я та приказки по-різному, але єдиної системи не існує. Кожен дослідник пояснює по-своєму і суперечки, чи варто відносити прислів'я та приказки до фразеологізмів існують по цей день. Тому прислів'ям характерна певна суб'єктивність, і саме тому важливо звертати увагу на різні точки зору та дивитися на них з різних сторін. Тому, в цій роботі було вирішено дивитися на більш широке поняття фразеологізмів, яке включає у себе прислів'я, приказки та деякі сталі вирази.

Нажаль, в японській мові не існує чіткої класифікації фразеологізмів, тому фразеологізми були поділено суб'єктивно відносно до вже існуючих класифікацій Віноградова, Смірницького та ін., а також було поділено за рівнем їхньої еквівалентності.

У ході аналізу прислів'їв та приказок було:

- 1) Проаналізовано більше 50 прислів'їв та приказок, та сталих виразів;
- 2) Зроблено транскрипцію кожних виразів та їх переклад;
- 4) Було знайдено аналоги японських прислів'їв на українській мові;
- 6) Укладено статистику еквівалентності прислів'їв, від близько еквівалентних до безеквівалентних:

1) Близьку еквівалентність мали такі японські вирази, котрі потрапили до Японії в останні часи, більшість з них західного, біблійного або латинського походження.

2) До частково еквівалентних були віднесені такі прислів'я та приказки в японській мові, які можна було з легкістю перекласти на українську мову без втрати головного змісту, з використанням динамічного або буквального перекладу. Вони були еквівалентні лише частково, так як не всі мали відповідники в українській мові і навіть їх класифікацію не можна визначити як абсолютну, бо кожному із них притаманні ще якісь мовні та культурні особливості.

3) До безеквівалентних були віднесені ті прислів'я та приказки, які не мали аналогів в українській мові і вимагали додаткового пояснення при перекладі на українську. Оскільки багато понять, які існують в японській мові, не існують в українській, у зв'язку з розбіжністю реалії між цими народами.

Далі були порівнянні прислів'я та приказки в японській та в українській мовах, знайдені відмінності, проаналізована унікальна образність у кожній мові. Було з'ясовано, що існують такі ідіоматичні вирази які не можуть бути правильно зрозумілі носіями іншої мови, причиною цього є відсутність певних понять у тій або іншій мові. Вияснилося, що деякі вирази японською мовою потребують додаткових знань історії, культури, міфології Японії для їх правильного розуміння.

А також було зроблено порівняльний аналіз прислів'їв японською та українською мовами, які містять в собі образи релігійного характеру, теми клімат, харчових продуктів та тварин. Такі категорії є дуже широкими як в японській мові

так в українській, таких паремій існує багато, тому було дуже важливо розглянути деякі з них.

Використані в роботі методи дослідження допомогли дослідити мову із функціональної точки зору, розглянути наведенні прислів'я та приказки, виділити основні категорії з них, класифікувати їх, розглянути, як вони впливають на культуру та менталітет носіїв мови, визначити при якому контексті їх варто вживати.

Результати даного наукового дослідження можуть бути використані у процесі написання наукових робіт або у іншій науково-дослідницькій діяльності.

注釈

この記事では、日本語のことわざの理論的研究と実践的研究の両方を扱います。言語学や芸術分野内におけることわざ用語の幅広い使われ方が話題になっています。この研究は、言語学と語彙のユニットの発展に貢献した有名な作家の作品に基づいています。ビノグラドフ、スミルニツキーなどの研究者達がことわざに異なる定義を与え、ことわざにはそれらの要素が含まれることについて書かれています。

この記事の実際の部分では、国内および海外のさまざまな科学者によるさまざまな理論的および実地的な研究を考慮して、分類方法を検討しました。日本語のことわざは、日本文化への関心を高める日本の波のため、関連トピックです。さらに、ことわざは国民の魂の現れです。そのため、誤解や紛争、さらには他国との戦争を防ぐために、それらを理解することが非常に重要です。文化の違いは非常に大きいため、文化的な障壁を引き起こす可能性があります。障壁を打破するには、お互いの文化についてもっと学ぶ必要があります。この場合、イディオムは非常に役立つ情報源になります。50の日本語のことわざが取得され、分析されました。この作業で示されている各例には、コンテキストを示し、各ことわざの理解に影響を与える追加の要素を説明する簡単な説明があります。与えられた各例は構造化および分析され、詳細に説明され、特性が与えられました。

与えられた例の分析は、次の結果につながりました。ことわざの3つの異なる分類が発見されました。この作業には、それらすべての例が含まれています。また、各分類に至った要因についても述べました。

この記事で使用した調査方法は、言語の機能性を探るのに役立ち、習得した知識は日常生活で使用できます。彼らは既知の情報に基づいて日本人の精神を理解するのに役立ちます。また、今日の日本文化は世界中に広がっている

ので、この国の視点からの展望を考えることが重要です。さらに、この研究の結果の一部は、科学研究やその他の研究活動を書くプロセスで使用できます。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васина Н.И. Так говорят японцы. Крылатые фразы на японском и русском языках/ М.: Астрель, 2006. - 176 с.
2. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография/ М.: Наука, 1977. – 312 с.
3. Гуревич Т.М. Японско-русский учебный словарь ёдзидзюкуго. 四字熟語/ Т. М. Гуревич. - М.: Издательство "МОНОГАТАРИ", 2011. - 144 с.
4. Жуков А.Е. (Отв. ред.) История Японии. Том 1. С древнейших времён до 1868 г./ М.: Институт востоковедения РАН, 1998. - 659 с. - ISBN: 5-89282-107-2.
5. Літературознавча енциклопедія. В 2т. /Автор-укладач Ю.І. Ковалів. - К.: ВЦ "Академія"2007. - Т.І. - 608 с.
6. Пирогов В.Л. Словник японських прислів'їв з відповідниками шістьма мовами/ Автор-упорядник, вступна стаття Пирогов В.Л. - Харків: Торсінг плюс, 2009 - 272 с.
7. С. А. Быкова, Японско-русский фразеологический словарь. - М.: ИД "Муравей-Гайд", 2000. - 272 с.
8. Словник іншомовних слів за ред. О. С. Мельничука. — 1-е видання, Київ: Головна редакція «Українська радянська енциклопедія» (УРЕ), 1974 — 776 с.
9. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. — К.: Наукова думка, 1970. —1980.
10. Смирницький А. І. Лексикология английского языка / А. І. Смирницький. – М.: Высшая школа, 1956. – 320 с.
11. Тайлор Э.Б. 'Первобытная культура'// Москва: Издательства политической культуры, 1989 - с. 573.
12. УПППЛП – Українські прислів'я, приказки та порівняння з літературних пам'яток / НАН України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського; Й.Ю. Федас (відп.ред.), М.М. Пазяк (упоряд., вступ.ст.). Київ, 2001.

13. УПП.– Українські приказки, прислів'я і таке інше: Збірники О.В. Марковича / Уклад М. Номис. Київ, 1993.
14. Михайло Глушко. Історія народної культури українців: навч. посібник. – Львів: ЛНУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА, 2014. – 416 С., ІІ
15. Michael L. Maynard, Senko K. Maynard 101 Japanese Idioms/ Published by Passport Books, a division of NTC Publishing group. 1993 by NTC Publishing group, 4255 West Touhy Avenue, Lincolnwood (Chicago), Illinois 60646-1975 U.S.A.
16. C. 1996. Idioms and Idiomaticity. Oxford: Oxford University Press
17. Great Japanese – English Dictionary. Tokyo, 1984.
18. J. Szerszunowicz, B. Nowowiejski, T. Kanzaki Phraseological Gaps as a Translation Problem, in: Intercontinental Dialogue on Phraseology 2: Research on Phraseology across Continents – Białystok, University of Białystok Publishing House, 2013 – 49, 98, 249 p.
19. Kenkyusha's New Japanese-English Dictionary, 5th ed. (CD-ROM)
20. ODEP – The Oxford Dictionary of English Proverbs. Oxford, Clarendon Press, 1970.
21. Wierzbicka A. Understanding Cultures Through Their Key Words (English, Russian, Polish, German and Japanese). New York – Oxford, 1977.
22. 小学生のまんがことわざ辞典 改訂版
23. 新レインボー写真でわかる はじめてことわざ・四字熟語辞典(オールカラー)
24. 日本語の弁 イディオム–東京, 三省堂出版 国語双書, 1950 – 34, 94, 207 p
25. 日本大百科全うせずに死ぬなんて書 6000 人以上の弁 寄れば文殊の知 稿者の (初はいやだって言ったんだ版頒布) –東京, 百科事典, 1984 – 84 p
26. 日本の弁 ことわざ第 5 講説–東京, 大修館書店, 1961 – 32 p
27. 田部井文雄 編『大修館 四字熟語辞典』大修館書店, 2004.
28. 日本漢字教育振興会 編 『漢検・四字熟語辞典, 1997.
29. クレヨンしんちゃんのまんが四字熟語辞典, 2007.

30. <https://web.archive.org/web/20100104225557/http://www.csse.monash.edu.au/~jwb/cgi-bin/wwwjdic.cgi?1C>
31. <https://web.archive.org/web/20091212155312/http://home.earthlink.net/~4jword/index3.htm>
32. https://gogakuru.com/english/phrase/tag_cloud/1577_%E6%B1%BA%E3%81%BE%E3%82%8A%E6%96%87%E5%8F%A5.html
33. <http://www7a.biglobe.ne.jp/nifongo/data/idiomlist.pdf>
34. <https://www.minyu-net.com/serial/archive/yoji-jyukugo.php>
35. <https://www.youtube.com/watch?v=7snPtkeymOA>
36. https://www.youtube.com/user/freejapaneselessons3/videos?view=2&sort=dd&live_view=503&shelf_id=57